

Lugupeetud justiitsminister
info@just.ee

Teie: 01.02.2024 nr 8-3/1212-1
Meie: 23.02.2024 nr 3-2.1.1

Kutsesaladusega seotud ametiprivileegide kaitse tõhustamise seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus

Toetame väljatöötatava eelnõu eesmärki täpsustada kriminaalmenetluses ametiprivileegide ulatust ning luua menetluses mehhanismid, mis tagaksid, et privileegiga kaetud teave oleks igakülgselt kaitstud.

Selgitate väljatöötamiskavatsuses, et ametiprivileegide sisulist ulatust kitsendada ei ole plaanis ja ükski ametisaladust hoidma kohustatud ameti pidaja seetõttu temal seni olnud seaduse kaitsest ilma ei jää. Plaanis on kehtestada konkreetne kord selleks, kuidas kriminaalmenetluses saab koguda ametiprivileegiga kaetud teavet sisaldavaid tõendeid ning üldreeglina on selleks vaja kohtu eelnevat luba. Eesmärgiks on ametiprivileegide teel saadava konfidentsiaalse info kaitsmiseks reguleerida kriminaalmenetluses selle info kogumise menetluskord isikute eraelu puudutavate, eelkõige eriliigiliste isikuandmete osas. Leiame, et lisaks eraelu andmetele vajavad kaitset ka muud tundlikud, avalikkusele ja huvitatud isikutele huvi pakkuda võivad juriidiliste isikute tegevust puudutavad andmed, mille osas on ametiprivileegi pidajal konfidentsiaalsuskohustus ja mis kehtivas KrMS-is ei ole piisavalt kaitstud ning mille väljaandmine uurimisasutusele vajaks täpsemat reguleerimist.

Märgite, et advokaadi kui õiglase kohtumenetluse garandi ametisaladuste kaitseks kehtestatakse erikord, mis tagab, et läbiotsimise, vaatluse, läbivaatuse ja andmepäringute tulemusel ei saaks juhuslikult avalikuks see osa advokaadi kutsesaladusega kaitstud teabest, mille saamiseks kohtu luba ei ole. Audiitorkogu juhatus on arvamisel, et advokaatide suhtes erikorra kehtestamisel tuleb silmas pidada, et vajalik on tagada kaitse kogu kutsesaladusega kaitstavale teabele ja kaitstud peab olema ka see teave, mis avaldatakse kriminaalmenetluses ka teiste ametikandjate poolt, kellel on kutsesaladuse hoidmise kohustus.

Eraldi küsimus on, millistele ametipidajatele ja missuguse neile teadaoleva konfidentsiaalse teabe avaldamiseks on vajalik kohtu luba. Notarite osas kehtestab kohtu loa vajalikkuse NotS § 3 lg 2 ja seda kõigi ametitoimingute osas, kus notarile saavad teatavaks nii isikute eraelu puudutavad kui ka muud, sh juriidilise isikute tegevust puudutavad andmed. AudS audiitorite osas konfidentsiaalse teabe avaldamisel eelnevat kohtu luba ei nõua. AudS § 48 lg 3 p 4 kohaselt ei peeta kutsesaladuse kohustuse rikkumiseks info või dokumentide avaldamist uurimisasutusele seoses kriminaalmenetlusega. Analüüsi ja otsustamist vajab, kas kutsesaladuse andmete avaldamiseks kriminaalmenetluses peaks kohtu luba olema vajalik ka teiste ametikandjate, sh audiitorite puhul. Toetame üldise regulatsiooni kehtestamist KrMS-is, mis määratleb kutsesaladusega kaitstud info kogumisel täpsema tõendite kogumise menetluskorra ja sätestab millal/missuguse kutsesaladusega kaitstud info kogumisel on vajalik kohtu luba.

KrMS-is muudatuste tegemisel tuleks hinnata ka § 72 lg 1 p 4 õigusnormi vajalikkust ja selle sobivust või mitesobivust ühtse kutsesaladuse kaitse regulatsiooni loomisel.

KrMS § 72 lg 1 p 4 kohaselt on isikul, kellele on seadusega pandud ameti- või kutsesaladuse hoidmise kohustus, õigus keelduda kutse- või muus tegevuses teatavaks saanud asjaolude kohta ütluste

andmisest, kuid see ei takista uurimisasutusel teiste KrMS-i sätete alusel nõuda välja või läbiotsimisel ära võtta ametisaladust sisaldavaid teabekandjaid. Ametisaladuse kaitset tuleb laiendada lisaks ütlustele ka teistele tõendite kogumise võimalustele ja ametisaladusi sisaldavatele infokandjatele.

Kaalume täpsemate ettepanekute esitamist pärast eelnõuga tutvumist. Palume meid teavitada eelnõu valmimisest.

Lugupidamisega

Märt-Martin Arengu
Audiitorkogu president